

علی ملکی خبرنگار گروه سیاست

گردهمایی اخیر سران کشورهای چین، روسیه، کره شمالی، هند و ایران در پکن، در میانه تحولات پرشتاب جهانی، همچنان در کانون توجه رسانه‌های بین المللی قرار دارد و اندیشکده‌های معتبر جهانی نیز با انتشار مقالات متنوع، از زاویه‌پدیدهای گوناگون این روندهای نوظهور رارصد می‌کنند. این موضوع در دیدار روزیکشنبه رهبر انقلاب با اعضای هیئت دولت نیز مورد توجه قرار گرفت؛ جایی که آیت‌الله خامنه‌ای سفر مسعود پزشکیان به چین را «بسیار خوب» توصیف کردند و بر این نکته تأکید داشتند که این سفر «زمینه‌های بالقوه اقتصادی و سیاسی به همراه آورد که باید نتایج مفید آن پیگیری شود.» با وجود توجه جهانی به این رویداد مهم، رسانه‌های داخلی حامی دولت اما پوششش خبری آن را در سطحی کمتر از اهمیت واقعی واقعه دنبال کردند. محمدرضا منافی، کارشناس حوزه چین و جنوب آسیا معتقد است توافق نامهٔ ۲۵ ساله‌بستر بالفعل سازی ظرفیت‌های گسترده ایران و چین در حوزه‌های انرژی، حمل و نقل، فناوری‌های نو، محیط زیست و صنایع دفاعی را فراهم می‌کند. او نقش سفارت ایران در چین را بسیار مهم دانسته و بر لزوم یکصدایی در سیاست خارجی تأکید دارد.

□□□

▀ **سفر پزشکیان به چین تاریخی بود**

محمدرضا منافی با اشاره به اینکه توجه ویژه رهبر معظم انقلاب به این سفر، به‌تنهایی یکی از مهم‌ترین دلایل اهمیت آن است، گفت: «این سفر یک سفر تاریخی بود؛ سفر تاریخی یک رئیس‌جمهور ایران به چین که نظیر آن را از زمان پیروزی انقلاب، یعنی حدود نیم قرن پیش تا امروز، نداشتیم. به دلایلی که خد‌تعالی عرض می‌کنم. اگرچه سفر آقای دکتر پزشکیان به چین از نظر ایران در اصل برای شرکت در اجلاس سران سازمان همکاری شانگهای به میزبانی چین انجام شد، اما هم‌زمان با این اجلاس، چین برنامه دیگری را هم پیش‌بینی کرده بود. رهبران و سران کشورهایی که برای شرکت در اجلاس شانگهای به چین می‌آمدند، قرار بود در آن رویداد هم حضور یابند. این رویداد که برای چینی‌ها بسیار بااهمیت بود، هشتادمین سالگرد پیروزی چین بر کشورهایی بود که علیه آن‌ها در جنگ جهانی دوم می‌جنگیدند.

این هشتادمین سالگرد پیروزی چین در جنگ جهانی دوم برای آن‌ها بسیار ارزشمند بود و می‌خواستند کشورهایی که در سازمان همکاری شانگهای حضور دارند، از جمله پوتین، پزشکیان، مودی، رجب طیب اردوغان و بسیاری دیگر از سران کشورها نزدیک به ۳۰ نفر به همراه دبیرکل سازمان ملل، روسای سازمان‌های بین‌المللی و حتی سران سابق کشورها در آن شرکت کنند. حضور رئیس‌جمهور ایران در این مراسم رژه، در کنار دیگر سران کشورها، برای چینی‌ها بسیار مهم بود و می‌تواند اعتباری مضاعف به روابط ایران و چین ببخشد، به‌ویژه از نگاه چینی‌ها.»

▀ **توجه ویژه چینی‌ها به توبیت رهبر انقلاب**

منافی به توبیت دفتر مقام معظم‌رهبری هم‌زمان با آغاز سفر پزشکیان به پکن اشاره کرد و گفت: «این توبیت کوتاه که به زبان چینی نیز منتشر شد، بسیار تأثیرگذار بود با استقبال گسترده رسانه‌ها و مقامات چینی رو به‌رو شد. رهبر معظم انقلاب در یک جمله کوتاه اشاره فرمودند که «ایران و چین، با سابقه کهن تمدنی در دوسوی آسیا، قدرت تحول‌آفرینی در صحنه منطقه‌ای و جهانی را دارند و عملیاتی کردن تمامی ابعاد توافق راهبردی میان دو کشور این مسیر را هموار می‌کند.» این پیام نشان داد که سفر تا چه اندازه برای جمهوری اسلامی ایران و همچنین برای چین مهم است. معمولاً رهبر معظم انقلاب در سفر رؤسای‌جمهور به کشورهای دیگر چنین پیامی صادر نمی‌کنند و همین که این پیام از سوی دفتر ایشان منتشر شد، خود به‌تنهایی یکی از پیام‌های بسیار عمیق

با اجماع سازی چطور می‌توان از تعلیق اجتماعی_سیاسی عبور کرد؟

راهبرد ضد تعلیق ایران

زهرا طبعی خبرنگار گروه سیاست

گزاره مطلوب برای دشمنان ایران نگه‌داشتن کشور در وضعیت خلأ نه جنگ، نه صلح است. در این موقعیت است که رکود در تمام سطوح حکمرانی حاکم می‌شود، ناامیدی به مردم منتقل می‌شود و پروژه تضعیف اتو پابلوت پیش می‌رود. تعریف چشم‌انداز و ارائه راهکارهای روشن در حوزه‌های مختلف و فاصله‌گرفتن از بن‌بست نمایی می‌تواند کشور را از قرار گرفتن در وضعیت خلأ که نه تصمیمی گرفته می‌شود و نه اقدامی شُروع می‌شود، خارج کند. وجود اجماع و همگرایی در سطوح مختلف کشور راه را برای خروج از این وضعیت هموار می‌کند. موضوعی که رهبر انقلاب روز یکشنبه در دیدار با اعضای هیئت دولت به آن اشاره کردند، تأکیدی بر این کارویژه اساسی بعد از توقف جنگ بود. حالا در کشور امکانات ایجاد سازی در سطوح مختلف حکمرانی بیش از همیشه فراهم است. در وضعیت اجماع، پیشبرد امور و اقدامات سهل تر انجام می‌شود و در صورت وجود ایده، راه برای حل بحران‌ها و چالش‌ها ممکن تر می‌شود. دولت می‌تواند باتکیه‌بر همین اجماع برای انجام اقدامات مهم و کلیدی گام بردارد در ادامه نیز تمرکز روی حل این چالش‌ها و بحران‌ها به‌خودی‌خود کشور را از وضعیت نه جنگ نه صلح خارج می‌کند و علاوه بر آنکه اجماع شکل گرفته را مستحکم‌تر می‌کند، امکان باز تولید روایت قدرت از توانمندی‌ها و اقدامات دولت را در اختیار رسانه‌ها قرار می‌دهد و در گام بعد اثر مثبت آن در افکار عمومی منعکس می‌شود.

□□□

▀ **از اجماع برای انجام اقدامات مهم استفاده کنید**

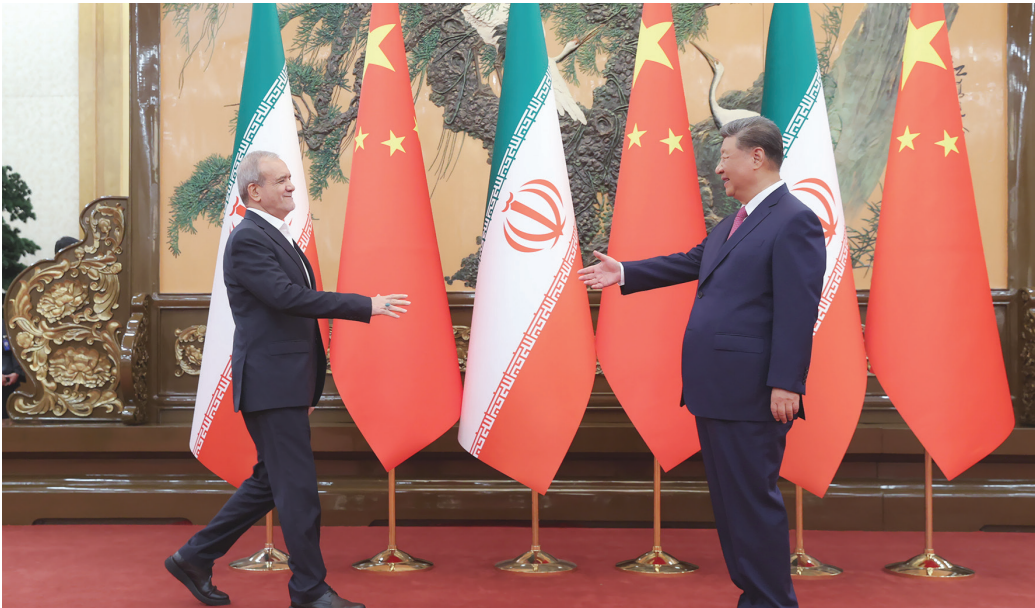
اختلاف‌نظرها و چندسنگی در سطوح مدیریتی کشور به‌مثابه اصلی‌ترین مانع برای پیشبرد و مدیریت کارآمد چالش‌ها عمل می‌کنند، در سنایه سنگ‌اندازی‌ها و بنود اتفاق‌نظر، حل چالش‌ها به روشنی مؤثر و کارآمد

تقریباً دور از دسترس می‌شود؛ چراکه هر بخشی ساز خود را می‌زند و با مواجعه یک نهاد دست‌بسته با یک چالش به دلایل مختلف، مخالفت می‌کند و اساساً پیش‌فرتی رخ نمی‌دهد. ایران بعد از عبور از جنگ تا حد

زیادی از این وضعیت فاصله گرفت. اگرچه پیش ازاین گفتمان دولت مبتنی بر برقراری وفاق در حکمرانی هم بود اما جنگ فی‌الفسفه ضرورت حفظ این اجماع را دوچندان می‌کرد. رهبر انقلاب اما با تأکید بر این اجماع یک

محمدرضا منافی، کارشناس مسائل چین و جنوب آسیا در گفت وگو با «فرهیختگان»:

توافق نامهٔ ۲۵ ساله؛ محور فعال سازی ظرفیت‌ها

و قوی مبنی بر اهمیت این سفر بود.

همچنین باید به سسختان مقام معظم‌رهبری در سال‌های گذشته اشاره کنم که همواره بر رویکرد «نگاه به شرق» تأکید داشتند و از دولت‌های وقت در دوره‌های مختلف خواسته بودند که این رویکرد را با دقت دنبال کنند. اگرچه ایشان به‌طور مستقیم به نام کشور چین اشاره نمی‌کردند، اما عمدتاً منظورشان همین کشور بود؛ با توجه به توانمندی‌هایی که چین دارد، با توجه به همسویی‌هایی که با ما وجود دارد و با توجه به سابقه بسیار روشن روابط ایران و چین. شما هیچ نقطه تاریکی در روابط دو کشور طی هزاران سال گذشته پیدا نمی‌کنید.»

▀ **توافق نامهٔ ۲۵ساله وطیف وسیعی از همکاری‌ها**

این کارشناس مسائل چین در ادامه در پاسخ به این سؤال که چه قابلیت‌هایی برای دو کشور وجود دارد که بتوانند در حوزه‌های مختلف همکاری‌های مفید داشته باشند، توضیح داد: «نظر شما را جلب می‌کنم به توافق نامه جامع همکاری که معروف به توافق نامه ۲۵ ساله بین دو کشور است. خب، این توافق نامه که یک توافق بلندمدت برای ۲۵ سال است، می‌تواند طیف وسیعی از همکاری‌ها را در بر بگیرد: از همکاری‌ها در حوزه‌های انرژی، حمل و نقل ریلی، حمل و نقل هوایی، آب، کشاورزی، دفاعی، تجهیزات دفاعی و شاید تجهیزات نظامی، خودرو، انرژی‌های تجدیدپذیر و نو، خودروهای برقی، هوش مصنوعی و هر آنچه شما تصور بکنید. چراکه امروز چین به‌تمام فناوری‌های جهان که کشورهای مختلف به شکل‌های پرانکند در اختیار دارند، یک جاک دسترسی دارد. این یک ظرفیت بسیار کلان، مهم و بالقوه برای جمهوری اسلامی است که بتواند از آن استفاده کند. در اینجا هنر دیپلماسی، چه سیاسی و چه اقتصادی، برای کشور ما اهمیت پیدا می‌کند؛ اینکه تا چه اندازه بتوانیم از ظرفیت چین بهره ببریم. سفره چین برای کشورهای مختلف با است. چین سیاست درهای باز را از سال‌ها پیش اجرا کرده و بارها به صراحت اعلام کرده که خواستار توسعه کشورها در کنار یکدیگر است و پیشرفت همه کشورها را با هم می‌خواهد. برخلاف آمریکا که یک جانه‌گرایی را در پیش گرفته و تنها به پیشرفت آمریکا شعار «اول آمریکا» فکر می‌کند، چین دقیقاً نقطه مقابل آن است و به همکاری بر-درد عمیقاً اعتقاد دارد و آن را در عمل با بسیاری از کشورها، از جمله کشورهای آفریقا، آمریکای لاتین، کشورهای حوزه خاور میانه، اعراب و حتی کشورهای اروپایی ثابت کرده است.»

▀ **بازار بزرگ دفاعی**

منافی در باره رژه چین که در واقع بزرگ‌ترین رژه آن‌ها در طول تاریخ کشورشان بود

و

و

خواهد داد. این مسئله از هر چیز دیگری خطرناک‌تر است. منظور از اینکه مسئله چشم‌انداز این نیست که نیازی به کار و تلاش نیست و اگر روایتی از آینده داشته باشیم به‌تنهایی کار می‌کند. هر روایتی از آینده، باید معانی‌ای در اقدامات عملی امروز داشته باشد، حتی به‌عنوان ایستگاه اول. دولت به‌عنوان بخش اجرایی جمهوری اسلامی ایران، هنوز نتوانسته چشم‌اندازی برای فضای بعد از جنگ تعریف کند و همچنین نتوانسته این چشم‌انداز را به مردم منتقل کند.»

▀ **تمدید ماشه ایران را از وضعیت نه جنگ نه صلح خارج نمی‌کند**

شاکری اولین قدم برای جلوگیری از ادامه بحران و نداشتن چشم‌انداز را جلوگیری از تمدید مکانیسم ماشه دانست و گفت: «اگرچه نمی‌توان کوچک‌ترین تفاوتی میان سیاست اقتصادی – به معنای اقداماتی که در در اقدامات عملی امروز داشته باشند، حتی به‌عنوان ایستگاه اول. دولت به‌عنوان بخش اجرایی جمهوری اسلامی ایران، هنوز نتوانسته چشم‌اندازی برای فضای بعد از جنگ تعریف کند و همچنین نتوانسته این چشم‌انداز را به مردم منتقل کند.»

۱. تصمیم بگیریم بدون توافق با آمریکا مسیر را ادامه دهیم.
۲. آمادگی توافق با آمریکا را داشته باشیم، اما از مسیر یک واسطه ضامن، نه واسطه گفت‌وگو.
۳. توافق با آمریکا به‌صورت گفت‌وگوی مستقیم یا از طریق واسطه غیرضامن، مثل عمان یا ایتالیا.

به لحاظ کارکردی، گفت‌وگوی مستقیم و گفت‌وگوی غیر مستقیم به‌وسیله یک واسطه غیر ضامن تفاوتی ندارد؛ در کدام از این سه روش می‌تواند خردمندانه باشد یا نباشد. اما نهایتاً باید دقت کنیم این‌ها مانع الجمع هستند و هر سه نمی‌توانند با یکدیگر رخ دهند و باید از فرصت باقی‌مانده تا انتهای اجرای شدن ماشه بعد از اعلام درخواست کشورهای اروپایی در شورای امنیت، برای تعیین یکی از این سه مسیر، استفاده کنیم؛ چراکه بسته به اینکه کدام را انتخاب کنیم، پاسخ‌خ ما به ماشه، متفاوت خواهد بود. پس اولین تلاش،

بسیار خوبی بر خوردارند، خودروهای ساخت کشور خود را استفاده می‌کنند؛ البته با کیفیتی به‌مراتب بالاتر از آنچه اکنون در بازار ایران وجود دارد. همه این‌ها می‌تواند در بازار ایران هم سرمایه‌گذاری شود و وارد عرصه گردد.»

▀ **دیدار پزشکیان با شی و پوتین درباره اسنپ‌یک**

منافی با یادآوری ملاقات مهم پزشکیان با شی جین‌پنگ و ولادیمیر پوتین افزود: «این دیدارها علاوه بر اهمیت در گسترش همکاری‌های دوجانبه، به دلیل بحث هسته‌ای ایران و موضوع «مکانیسم ماشه» نیز بسیار مهم بود. اروپایی‌ها روند فعال‌سازی این مکانیسم را از اول سپتامبر آغاز کرده‌اند و زمان به‌سرعت برای ایران در حال شمارش معکوس است. من فکر می‌کنم دیدارهای آقای پزشکیان با همتای چینی و روسی خود در پکن می‌تواند بسیار تأثیرگذار باشد در متوقف کردن روند مکانیسم ماشه و متقاعد کردن طرف‌های اروپایی برای توقف آن. این موضوع را باید در ذهن داشته باشیم که چینی‌ها نفوذ و روابط خوبی با اروپایی‌ها دارند و فعال شدن مکانیسم ماشه علیه ایران به ضرر خود چینی‌ها هم خواهد بود. بنابراین طبیعی است که چینی‌ها هر آنچه در توان دارند به کار بگیرند تا اجازه ندهند مکانیسم ماشه علیه ایران فعال شود. این نیز بخش دیگری از اهمیت این سفر بود.»

▀ **نقش سفارت ایران در فعال سازی ظرفیت‌ها**

منافی در پاسخ به چگونگی فعال‌سازی این ظرفیت‌ها تصریح کرد: «بالفعل کردن ظرفیت‌ها مهم‌ترین بخش کار است. الان ما سفیر مان در چین، رحمانی فضلی را داریم که یک شخصیت و یک وزنه سیاسی مهم هستند و جمهوری اسلامی ایران ایشان را برای سفارت انتخاب کرده است. ایشان یک وزنه خوب به شمار می‌آیند و ایران باید از این شرایط جدید سفارت بیشترین بهره را ببرد. ایشان به‌عنوان سفیر، با امتیازات و اختیارات ویژه به پکن آمده‌اند و به نظر من توانمندی بالایی دارند که بتوانند با چینی‌ها مذاکره کنند؛ در حوزه حمل و نقل ریلی، در حوزه خودروهای انرژی نو و برقی، در حوزه تولید برق از طریق نیروگاه‌های خورشیدی و توربین‌های بادی در ایران که نیازهای بسیار ضروری و فوری ما هستند، سفارت ما می‌تواند بسیار فعال باشد.»

▀ **لزوم سکوت مسئولان غیرمرتبط**

منافی در بخش پائینی گفت‌وگو تأکید کرد ر وزارتخانه‌های اقتصادی و صنعتی ما که مرتبط با حوزه‌های انرژی و صنایع مختلف هستند باید پای کار بیایند. او در این باره گفت: «خوب است که موازی‌کاری کنار گذاشته شود. اظهارنظرهایی که گاهی برخی مسئولان عزیز کشور مان که ارتباطی به موضوع ندارند مطرح می‌کنند، خوب است متوقف شود و فقط متولیان اصلی و مستقیم موضوع ورود کنند. در حوزه سیاست خارجی، دوستان عزیز که ارتباط مستقیم با دستگاه سیاست خارجی ندارند باید از اظهارنظر در باره روابط ایران و چین به‌شدت پرهیز کنند. اجازه‌دهیم سخنگوی وزارت امور خارجه و وزیر محترم امور خارجه متولی این کار باشند. این مسئله برای چینی‌ها بسیار مهم است؛ آن‌ها دوست دارند یک صدای واحد از ایران بشنوند تا قوت قلب داشته باشند و بهتر بتوانند اعتماد کنند. پرانکندگویی در داخل جمهوری اسلامی ایران، به‌ویژه در حوزه سیاست خارجی و به‌ویژه درباره چین، کار را در روابط با چین دشوار می‌کند. باید یک صدای واحد وجود داشته باشد. توبیت رهبر معظم انقلاب و صحبت‌های ایشان درباره رویکرد به شرق و توجه ویژه ایشان به سفر رئیس‌جمهور به چین، یک فرصت بسیار طلایی است. لذا وزارت امور خارجه قطعاً تلاش خواهد کرد از این فرصت به‌خوبی استفاده کند و وزارتخانه‌های دیگر مربوطه نیز همین‌طور؛ مشروط بر اینکه یک صدای واحد شنیده شود و همه پشت سر رهبر معظم انقلاب این خط را با جدیت دنبال کنند. ان‌شاء‌الله ظرفیت‌های بسیار زیادی وجود دارد و همه این‌ها قابل بالفعل شدن هستند، ذیل توافق نامه ۲۵ ساله که چینی‌ها برای آن آماده‌اند و آمادگی ایران را می‌طلبند.»

و

تصمیم‌گیری است و پذیرش اینکه این تصمیمات دارای هزینه‌هایی هستند و هزینه‌ها را باید با هم بپردازیم و نبایسد مانند برجام یک دوقطبی جدید در جامعه ایجاد شود و سال‌ها محصور و زندانی در گذشته باقی بمانیم.»

▀ **گلوگاه ابتدایی، نداشتن چشم‌انداز است**

مهم‌ترین چالش برای عبور از وضعیت نه جنگ، نه صلح در داخل کشور عبور از وضعیت توقف سرمایه‌گذاری در کشور است. شاکری در این مورد توضیح داد: «در داخل، مهم‌ترین مسئله این است که بپذیریم نباید روند و چرخه سرمایه‌گذاری در کشور متوقف شود. برای چنین چیزی، توصیه مستقیم با توجه به نرخ‌های بهره بالا و رفتار اقباضی این است که سرمایه‌گذاری مستقیم با بازار اوراق شرکتی، یا بازارگردانی شبکه بانکی برویم. به این وسیله، نرخ بهره بازار آزاد را کاهش می‌دهیم، هزینه تأمین مالی شرکت‌های بزرگ را پایین بیاوریم و با یک‌تیر دو نشان بزنیم. هم نرخ بهره را پایین بیاوریم و هم چون این اوراق را می‌توانیم به طریخی سرمایه‌گذاری متصل کنیم، موضوع کاهش سرمایه‌دایساخت می‌دهیم. در بلندمدت باید به جامعه چشم‌اندازی از یک‌دارایی فیزیکی گسترده قابل دسترس ارائه کنیم، پیشنهاد من این است که این کار را در بخش مسکن انجام دهیم و حتی آمادگی داشته باشیم شکلی از وام‌های خرید- نه ساخت- یعنی وام‌های تجزیه خرید را برای بافت‌های شخصی روی زمین‌های در اختیار دولت آماده کنیم. اینکه به چه شکلی می‌توان این وام را ارزان‌تر کرد تا به بانک‌های تجاری هم فشار نیاید، راه‌حل دارد. به‌طور سنتی، من طرفدار ضمانت سکونت هستم نه ضمانت مالکیت، اما اکنون که بحث، بحث چشم‌انداز است، باید به بازگرداندن نسبت مالکیت در خانوارهای شهری به اعداد دهه ۸۰ که بالای ۸۰ درصد بوده، چشم‌انداز مهمی است. مجموعاً تصور می‌کنم، امکانات حکمرانی ایران برای خروج از وضعیت «نه جنگ، نه صلح» به‌مراتب از ایده‌هایش بیشتر است. الان گلوگاه، ابتدا ایده است؛ ابتدا نداشتن چشم‌انداز شخصی‌شده در سفر اول کشور برای فروش به جامعه است.»

▀ **نیازمند کار واقعی هستیم**

شاکری به این موضوع هم اشاره کرد که برای تحقق واقعی وضعیت نه جنگ، نه صلح، نیازمند کار واقعی هستیم و گفت: «ما نیازمند کار واقعی هستیم. با عملیات روانسی و عملیات توییت‌ر از وضعیت نه جنگ نه صلح خارج نمی‌شویم. مسئله کشور کارآمدی است، نه تبلیغات. باید کاری انجام دهیم و این کار خودش ایستگاه‌ان مسیر باشد درباره آینده آن مسیر با یکدیگر حرف می‌زنیم، اما بدون انجام هیچ کاری که نمی‌شود موضوع را حل کرد.»